**ENSZ szakértő a magyar közoktatási rendszer kiüresedésére, az egyenlőtlenségek elmélyülésére figyelmeztet**

BUDAPEST (2025. március 21.) – Farida Shaheed, az ENSZ oktatáshoz való joggal foglalkozó különleges jelentéstevője 10 napos hivatalos magyarországi látogatása végén méltatta a magyar pedagógusok és a civil társadalom elkötelezettségét, ugyanakkor komoly aggodalmának adott hangot a mélyülő egyenlőtlenségek, a tantervek rugalmatlansága, a roma diákok marginalizálódása és a tudományos élet függetlenségének csorbulása miatt.

„Magyarország régóta elkötelezett az inkluzív közoktatás mellett, és látogatásom során sok inspiráló szakemberrel találkoztam, akik ezt minden gyermek számára valóra váltják, gyakran nagyon nehéz körülmények között" - mondta Shaheed a 10 napos hivatalos látogatását lezáró nyilatkozatában.

A különleges jelentéstevő üdvözölte az ingyenes általános és középfokú oktatás biztosítását, valamint a sajátos nevelési igényű tanulók célzott támogatását. Ugyanakkor figyelmeztetett a közoktatási rendszer „kiüresedésére", ahol erősödnek az egyenlőtlenségek az alulfinanszírozott állami iskolák és a kedvezőbb finanszírozású egyházi fenntartású intézmények között.

„Meglátogattam kiváló nem állami, köztük egyházi fenntartású iskolákat, ahol elkötelezett pedagógusok erős közösségeket teremtenek, ugyanakkor hatalmas egyenlőtlenségeket is tapasztaltam" - jelentette ki Shaheed. „A szegénység és a marginalizáció továbbra is akadályozza az oktatáshoz való hozzáférést, ami pedig az egyik leghatékonyabb eszköze lehetne a társadalmi hátrányok felszámolásának."

Mivel egyre több iskola kerül ki az állami fenntartásból, különösen a félreeső területeken, az állami iskolák kevesebb forrással és a hátrányos helyzetű tanulók nagyobb koncentrációjával küzdenek, ami a roma gyerekek fokozott szegregációjához vezet. „A nem állami oktatásnak mindig támogatnia kell - nem pedig kiszorítania - az állami oktatást" - hangsúlyozta.

Shaheed asszony a nemzeti tantervvel kapcsolatban rámutatott, hogy túlzottan merev, a tények bemagolására helyezi a hangsúlyt a kritikus gondolkodással szemben, és kevés teret enged az interaktív tanulásnak. „A diákok túlhajszoltak, és úgy érzik, hogy nincsenek hatással az őket érintő döntésekre" mondta „Számos pedagógus számolt be túlterheltségről, alacsony bérekről, a megbecsültség hiányáról, valamint a kreatív tanítási módszerekhez szükséges autonómia hiányáról".

Aggodalmát fejezte ki a diákok erős szorongása és az iskolapszichológusokhoz való korlátozott hozzáférés miatt is. „Tanulóközpontúbb megközelítésre van szükség, amely elősegíti a jólétet, és a tanárokat az oktatási rendszer alappilléreinek tekinti".

A felsőoktatásra térve Shaheed aggasztónak nevezte, hogy 21 állami egyetemet alakítottak át közalapítványok által működtetett, szoros politikai kötődéssel rendelkező intézménnyé. „Ez gyengítette a tudományos élet függetlenségét, öncenzúrához és a kulcsfontosságú uniós kutatási és mobilitási programokból való kirekesztéshez vezetett" - fogalmazott.

Szorgalmazta a tanterv és az iskolai értékelés felülvizsgálatát, a speciális szükségletű tanulók fokozottabb védelmét, egyértelmű és hatékony szegregációellenes politikát, az iskolatípusok közötti méltányos finanszírozást, valamint a tanulók, tanárok és szülők nagyobb mértékű bevonását a döntéshozatalba. „Vannak kiváló helyi szakértők, gyakorlatok és erőforrások, amelyeket szélesebb körben kellene bevetni a társadalom szélesebb rétegeinek érdekében".

„Sürgetem Magyarországot, hogy építsen erős alapjaira, és újítsa meg elkötelezettségét a mindenki számára elérhető, inkluzív és minőségi oktatás mellett. A magyar gyermekek jövője és a demokrácia a tét" - jelentette ki végezetül.

Shaheed Budapesten, Miskolcon, Dunakeszin, Egerben és több északkelet-magyarországi településen tett látogatást. A teljes jelentését 2026 júniusában fogja az ENSZ Emberi Jogi Tanácsa előtt bemutatni.

VÉGE

**** Farida Shaheed asszony** az oktatáshoz való jog ENSZ különleges jelentéstevője***

*A különleges jelentéstevők az ENSZ Emberi Jogi Tanácsa által kinevezett független emberi jogi szakértők. Ezeket a szakértőket együttesen az Emberi Jogi Tanács különleges eljárásainak nevezik. A különleges eljárások szakértői önkéntes alapon dolgoznak; nem állnak az ENSZ alkalmazásában, és munkájukért nem kapnak fizetést. Míg az ENSZ Emberi Jogi Hivatala a különleges eljárások titkárságaként működik, a szakértők egyéni minőségükben szolgálnak, kormányoktól és szervezetektől -beleértve az OHCHR-t és az ENSZ-t is- függetlenül végzik tevékenységüket. A szakértő kizárólag a saját nézeteit és véleményeit képviseli, és ezek nem feltétlenül tekinthetők az ENSZ és az OHCHR álláspontjának.*

*Az ENSZ emberi jogi mechanizmusainak - beleértve a különleges eljárásokat, a szakértői testületeket és az egyetemes időszakos felülvizsgálatot - országspecifikus észrevételei és ajánlásai az egyetemes emberi jogi indexen https://uhri.ohchr.org/en/ érhetők el*

*ENSZ emberi jogi országismertető oldal: Magyarország*

*További információk és egyéb sajtómegkeresések ügyében kérjük, vegye fel velünk a kapcsolatot: Maria SMIRNOVA, Emberi jogi referens, maria.smirnova@un.org (+41 763680762)*

*Az ENSZ más, független szakértőivel kapcsolatos sajtómegkeresések ügyében kérjük vegye fel velünk a kapcsolatot: Maya Derouaz (maya.derouaz@un.org) vagy Dharisha Indraguptha (dharisha.indraguptha@un.org)*

*Kövesse az ENSZ független emberi jogi szakértőivel kapcsolatos híreket az X-en: @UN_SPExperts.*